07/05/2020

Ο στρατιώτης που υπέμεινε για την αγάπη του Χριστού

/ Βίοι Αγίων

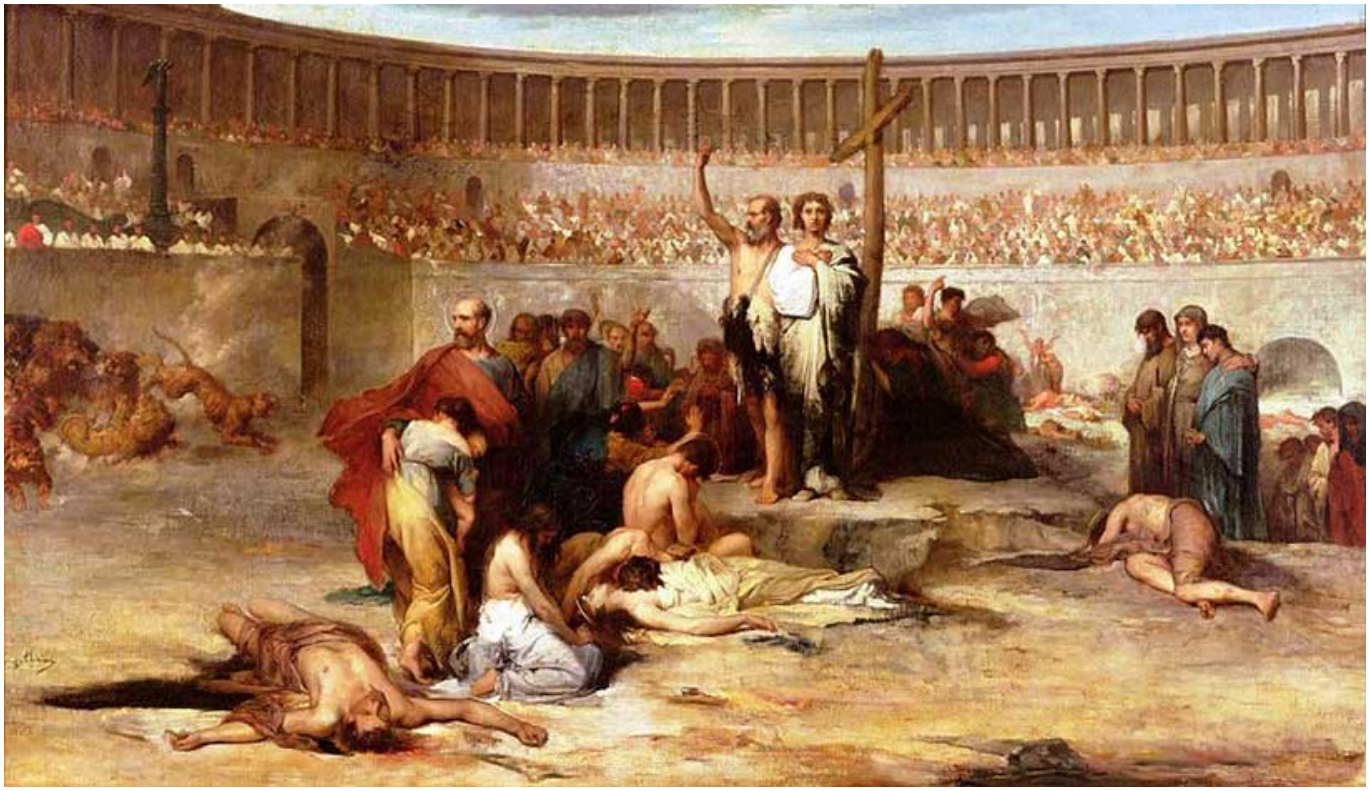

Του Νικολάου Ζαΐμη, Θεολόγου

«Τον αληθή της ευσεβείας μάρτυρα και νικητή του διαβόλου ατρεπτον επαξίως ευφήμησωμεν και μακαρίσωμεν, δεόμενοι· μη παύση τω Σωτήρι αιτούμενος, Ακάκιε, σωθήναι τους δούλους σου, ως έχων παρρησίαν προς Κύριον»[1]

Μέσα από τα λιτά αλλά παράλληλα πλούσια λόγια ο υμνογράφος που συνέταξε το κοντάκιο αυτό θέλει να μας παρουσιάσει τον νικητή που αναδείχτηκε μέσα από τους διωγμούς, που δεν είναι άλλος από τον μάρτυρα Ακάκιο[2]. Και είναι νικητής διότι με το μαρτύριο του έγινε ο αιώνιος ικέτης και φίλος του Χριστού, ο οποίος διαρκώς θα πρεσβεύει για την σωτηρία των πιστών.

Η καταγωγή του

Λιγοστές είναι οι πληροφορίες οι οποίες γνωρίζουμε για τον βίο του μάρτυρα Ακακίου. Έτσι θα περιοριστούμε να σκιαγραφήσουμε τα βιογραφικά του στοιχεία από τις πληροφορίες που μας δίνονται από το συναξάρι του μάρτυρος, που

συνέταξε ο Συμεών ο Μεταφραστής[3].

Image not found or type unknown

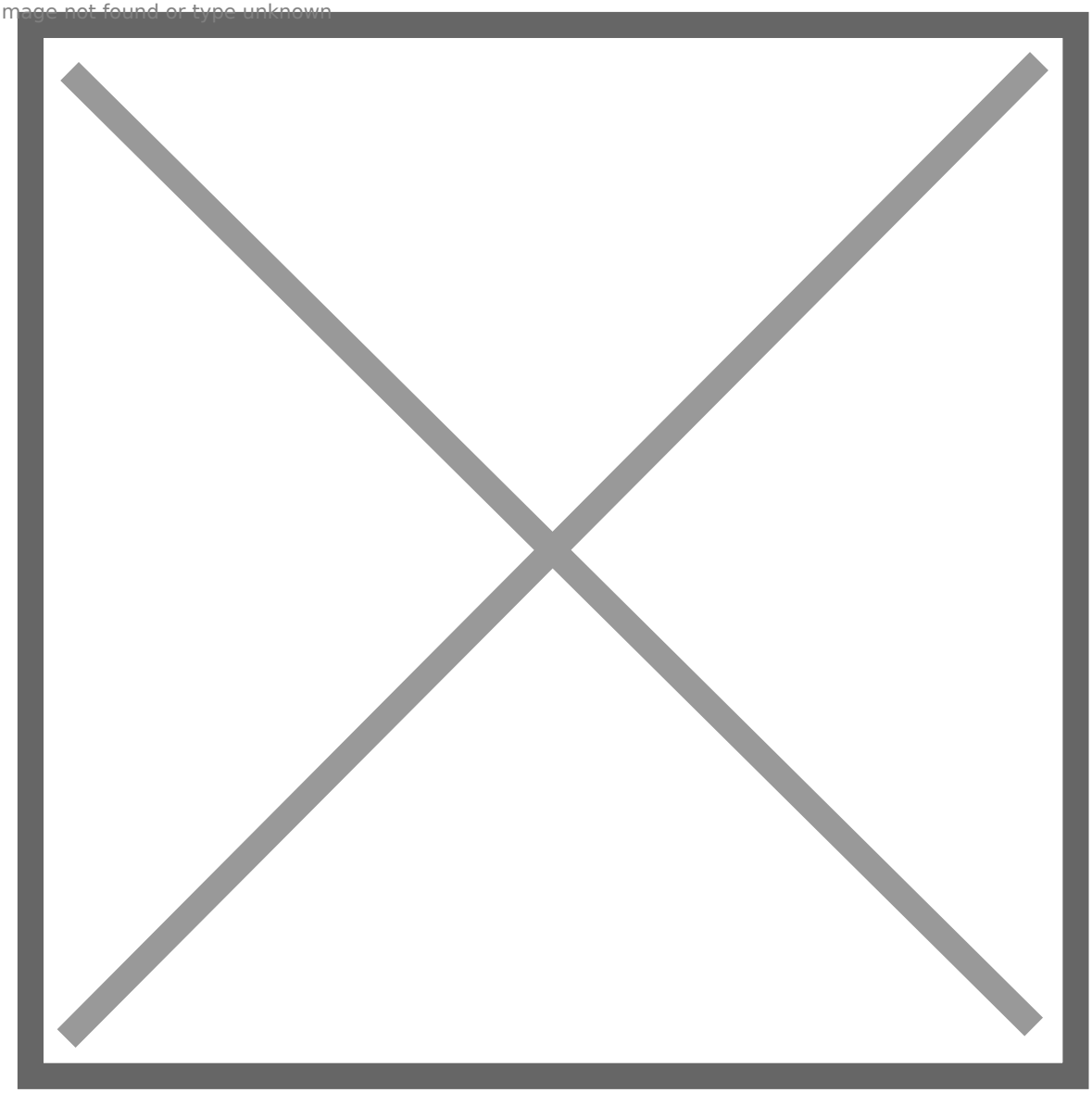

Αυτοκράτορας Μαξιμιανός

Τον ακριβή χρόνο γέννησης του μάρτυρος δεν τον γνωρίζουμε, αλλά πιθανολογούμε ότι γεννήθηκε μεταξύ των ετών 278 με 280 μ.Χ. Στη χρονολόγηση αυτή οδηγούμαστε από τον χρόνο του μαρτυρίου του Αγίου που εικάζεται ότι είναι το 303 – 305 μ.Χ. και σε συνδυασμό ότι τότε ο Ακάκιος ήταν εικοσιπέντε ετών. Τόπος γέννησης του ήταν η Καππαδοκία. Τα ονόματα των γονέων του δεν τα γνωρίζουμε, αλλά ο ίδιος μας πληροφορεί ότι είχαν έρθει από την περιοχή της Αχαΐας και εγκαταστάθηκαν στην Καππαδοκία. Από νεαρή ηλικία είχε ενταχθεί στις τάξεις του ρωμαϊκού στρατού, ανήκοντας στην δύναμη των Μαρτησίων, κατέχοντας τον βαθμό του Κεντυρίωνος.

Η κοινωνικοπολιτική κατάσταση της εποχής του Αγίου

Η άθληση του μάρτυρα ανάγεται στους χρόνους του Μαξιμιανού[4], ο οποίος υπήρξε αυτοκράτορας του ανατολικού τμήματος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Υπήρξε σφοδρός πολέμιος των χριστιανών και διεξήγαγε διωγμό έναντι των χριστιανών κατά τις αρχές του Γ’ αιώνα. Για την εχθρική και παράλληλα βάναυση συμπεριφορά του έναντι των χριστιανών ο Συμεών τον χαρακτηρίζει, στα εισαγωγικά για το μαρτύριο του Ακακίου, ως «υιό και υπερασπιστή του Σατανά»[5].

Για να κατανοήσουμε καλύτερα τις λεπτομέρειες του μαρτυρίου του Αγίου, πρέπον θεωρούμε την παρουσίαση της κοινωνικής κατάστασης της περιόδου εκείνης. Κατά τον Γ’ αι. υπήρξε εγκατάλειψη της παλαιότερης κλειστής νοοτροπίας έναντι του Ρωμαϊκού κόσμου, η οποία μείωσε ανάλογα και την κατά των χριστιανών προκατάληψη των ειδωλολατρών. Κατά τους τελευταίους διωγμούς η πρωτοβουλία ανήκε αποκλειστικά στην πολιτειακή αρχή, ενώ η κοινή γνώμη έμενε απαθής ή αντιδρούσε απέναντι στην βιαιότητα των αρχών απέναντι στην βία. Η ειρήνη αυτή, όμως, διακόπηκε με τους τελευταίους διωγμούς του Διοκλητιανού και των διαδόχων του. Στο πλαίσιο της πολιτικής αναδιοργάνωσης της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και της επιβολής κύρους στον δημόσιο βίο και στο στράτευμα, θέλησε να την ενισχύσει με την προβολή της ρωμαϊκής θρησκείας. Η προσήλωση του Διοκλητιανού στην ρωμαϊκή θρησκεία δεν συνεπαγόταν άμεσα με μέτρα κατά του χριστιανισμού, λόγω κυρίως του γεγονότος ότι η σύζυγος του Πρίσκα και η κόρη του Βαλερία ανήκαν προφανώς στην τάξη των κατηχουμένων, εάν δεν είχαν ήδη βαπτισθεί. Κατά συνέπεια, μεταξύ των ετών 284 έως 303 μ.Χ. δεν εκδηλώθηκε επίσημη κίνηση εναντίον των χριστιανών. Μεμονωμένα παραδείγματα στρατιωτικών μαρτύρων συνδέονται προφανώς προς την άρνηση των χριστιανών στρατιωτικών να αποδώσουν θρησκευτικές τιμές προς τον ρωμαίο αυτοκράτορα[6]
.

Ένα από τα παραδείγματα αυτά αποτελεί και η άθληση του Αγίου μάρτυρα Ακακίου, που θα αναλύσουμε διεξοδικά από εδώ και στο εξής. Ο μάρτυρας Ακάκιος όπως προείπαμε υπηρετούσε στις τάξεις του ρωμαϊκού στρατού, όπως και πολλοί άλλοι την περίοδο του διωγμού του Μαξιμιανού. Συγκεκριμένα ανήκε στην τάξη των Μαρτησίων κατά την λατινική ορολογία ή Αρείων κατά την ελληνική και είχε προϊστάμενο του τον εκατόνταρχο Φήρμο.

Ενώπιων των δημίων του

Μια ημέρα, κατόπιν ανώτερης εντολής, ο Φήρμος θέλησε να ανακρίνει του στρατιώτες που ανήκαν στην δικαιοδοσία του, για να εξακριβώσει ποιοι από

αυτούς ήταν χριστιανοί. Άλλοι από τους στρατιώτες ομολόγησαν και άλλοι αρνήθηκαν ότι ήταν χριστιανοί, ύστερα από απειλές που δέχτηκαν για την σωματική τους ακεραιότητα και την κοινωνική τους θέση. Όταν έφτασε η σειρά του Ακακίου αυτός αναφώνησε μεγαλοφώνως: «εγώ χριστιανός γεννήθηκα και θα είμαι γιατί αυτό με διατάζει ο Κύριος μου Ιησούς Χριστός. Και καυχώμαι ότι κατάγομαι από χριστιανική γενιά».

Μάταια προσπαθούσε ο Φήρμος να τον μεταπείσει. Βλέποντας ότι αυτό αδυνατούσε να το πετύχει, τον έστειλε δέσμιο προς τον ανθύπατο της Ηράκλειας της Θράκης Βιβιανό. Όταν ο κομενταρήσιος Αντωνίνος τον έφερε μπροστά στον Βιβιανό, εκείνος άρχισε να τον υποβάλει σε διάφορες ερωτήσεις. Αρχικά τον ρώτησε ποιο είναι το όνομα του και ο μάρτυρας του απάντησε ότι ονομάζεται Ακάκιος, αλλά αυτός όμως, όπως και οι άλλοι ομόπιστοί του, έχει ένα και μοναδικό όνομα, το χριστιανός. Ο Βιβιανός θέλοντας να τον πάρει με το μέρος του του είπε: «η σημασία του ονόματος σου σημαίνει τον άνθρωπο που είναι ξένος προς τα κακά. Εσύ γιατί το διαψεύδεις και φαίνεσαι κακός, αρνούμενος να υπακούσεις τα διατάγματα των αυτοκρατόρων;» Και ο μάρτυρας του απάντησε: «δεν θα ήμουν Ακάκιος εάν συμμετείχα στις κακίες και στις πονηρίες των ειδωλολατρών, άρα η τοποθέτηση σου είναι λανθασμένη».

Βλέποντας ο Βιβιανός ότι με τι απειλές δεν κατόρθωνε να κερδίσει κάτι, αποπειράθηκε να τον πείσει ότι οι αληθινοί θεοί ήταν αυτοί των εθνικών, διότι αυτοί δίνουν την διοίκηση στους αυτοκράτορες τους οποίους σέβεται ο λαός, και όχι ο Χριστός ο οποίος υπήρξε ένας κατάδικος άνθρωπος χωρίς την δύναμη να αντικρούσει τους βασιλείς. Στις βλασφημίες αυτές του δικαστού ο άγιος απάντησε: «Ο Ιησούς Χριστός δεν ήρθε να εξουσιάσει δια της βίας και της τυφλής

δύναμης, σύροντας τον λαό από πίσω του, αλλά για να ελκύσει εκούσια και ελεύθερα με την αλήθεια και την αγαθότητα του. Δεν συντρίβει τους αυτοκράτορες, αφενός μεν διότι δίνει και σε αυτούς καιρό να μετανοήσουν και να βρουν την αλήθεια και αφετέρου διότι θέλει να τους κερδίσει μέσω της διδασκαλίας και της αγάπης του για να λάμψει περισσότερο η δύναμη και η χάρη του».

Ο Βιβιανός ακούγοντας τα λόγια αυτά τον προσέταξε να θυσιάσει στους θεούς και να πάψει να αντιλέγει, υπακούοντας τους νόμους του αυτοκράτορα. Αλλά ο άγιος έδωσε εκ νέου την απάντηση ότι ο Χριστός δεν βγαίνει από την ψυχή του και ότι μάταια προσπαθεί να του αλλάξει γνώμη. Συνεχίζοντας την ανάκριση ο δικαστής, θέλησε να συγκινήσει τον μάρτυρα λέγοντας του ότι είναι υπομονετικός μαζί του λόγω του νεαρού της ηλικίας, και σεβόμενος το στρατιωτικό του σχήμα. Αλλά αν εμμένει στην θέση αυτή θα τον υποβάλει σε σκληρά και θανάσιμα μαρτύρια. Αλλά ο Ακάκιος ούτε από την απειλή αυτή πτοήθηκε. Τότε, ο Βιβιανός διέταξε να τον δέσουν και τον μαστιγώσουν στο πρόσωπο και στην κοιλιά[7]. Αφού τον υπέβαλε στα βασανιστήρια αυτά νόμισε πως θα άλλαζε στάση, και τον ρώτησε: «θυσιάζεις τώρα Ακάκιε στους θεούς;». Και ο μάρτυρας απάντησε: «δεν θα θυσιάσω ποτέ γιατί έχω βοηθό μου τον Ιησού Χριστό και οι βασανισμοί αυτοί μου έδωσαν περισσότερο θάρρος στο να ομολογώ το όνομά του».

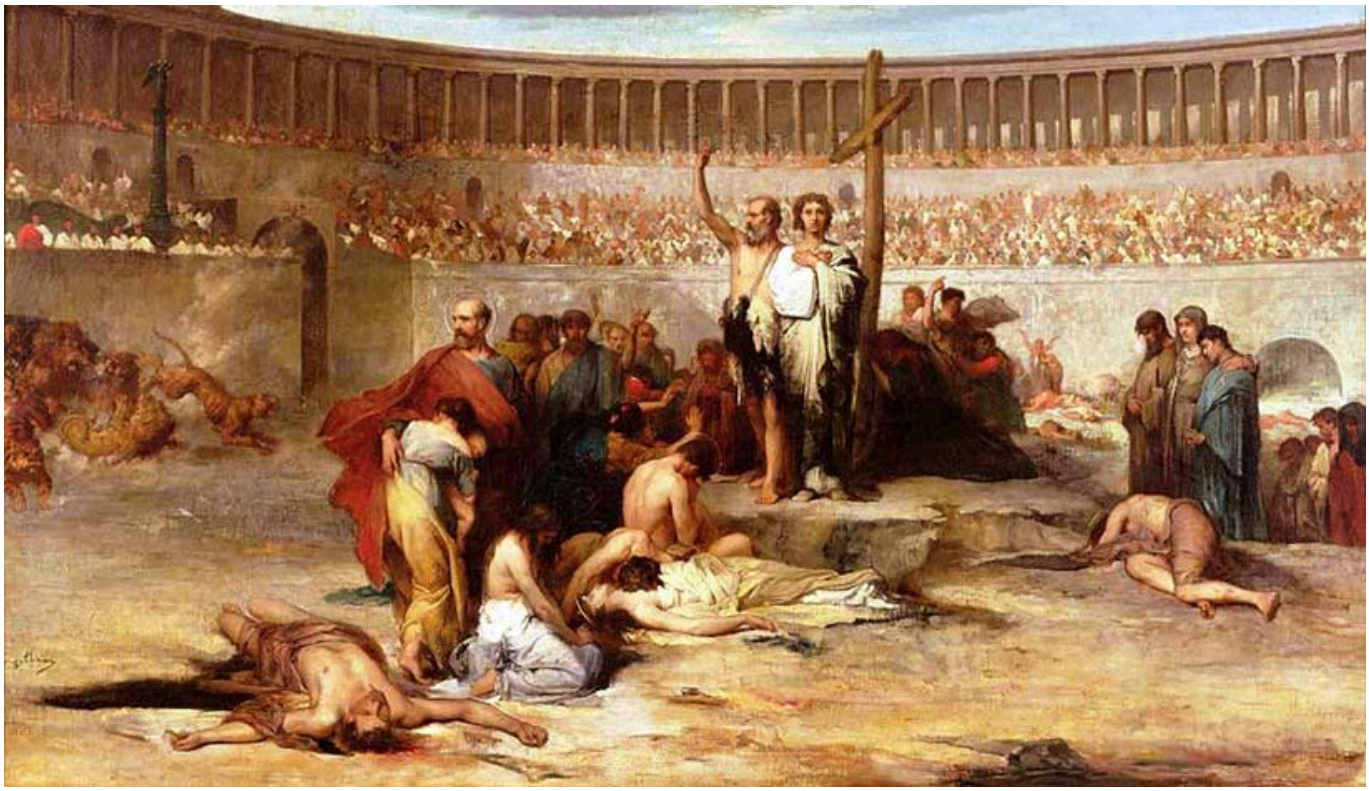

Ο ειδωλολάτρης άρχοντας αρκετά θυμωμένος για την στάση αυτή του Ακάκιου διέταξε να του θραύσουν την σιαγόνα για την θρασύτητα του να αντιλέγει στο

πρόσταγμα του ανωτέρου του. Αλλά ούτε το γεγονός στάθηκε εμπόδιο στον να κλονίσει την πίστη του Αγίου. Και την ώρα που ο Ακάκιος υποβάλλονταν σε αυτόν τον βασανισμό μία φωνή ακούστηκε να τον ενισχύει λέγοντας: «ίσχυε και ανδρίζου Ακάκιε· εγώ γαρ ειμί πάντοτε μετά σου».

Ύστερα από τα ανωτέρω γεγονότα ο Βιβιανός έστειλε τον Ακάκιο στις φυλακές του Βυζαντίου, όπου εκεί συγκέντρωναν όλους τους αντιφρονούντες και τους υπέβαλαν σε διάφορες στερήσεις και βασανιστήρια. Μετά από μερικές ημέρες έφτασε στην πόλη και ο ανθύπατος Βιβιανός και αφού διέταξε να του προσάγουν τον Ακάκιο, συνέχισε να του αναφέρει πως εάν θυσιάσει στους θεούς θα του χαρίσει την ζωή και ό,τι άλλο αυτός επιθυμούσε. Ο Ακάκιος όμως με γενναίο φρόνημα του είπε πως αν φοβόταν τις απειλές από την αρχή θα είχε υποκύψει και θα θυσίαζε. Οπότε του είπε: «μάταια προσπαθείς να με μεταπείσεις». Και για ακόμη μια φορά ο Βιβιανός διέταξε να βασανίσουν τον μάρτυρα. Μάταιος όμως και αυτός ο βασανισμός, διότι ο Ακάκιος δεν άλλαζε στάση.

Ο Βιβιανός τότε μην αντέχοντας άλλο να ατενίζει την γενναιότητα και το φρόνημα του Ακάκιου, τον παρέδωσε στην δικαιοδοσία ενός άλλου ανθυπάτου, του Φλακκίνου[8]. Αυτός αρχικά διέταξε να βγάλουν από τα χέρια του Ακάκιου τις αλυσίδες που τον βάραιναν, μια μέθοδος που αποσκοπούσε στο να κερδίσει τα συναισθήματα του μάρτυρα. Αφού και ο Φλακκίνος τον υπέβαλε σε διάφορες ερωτήσεις και διαπίστωσε ότι ο Ακάκιος διακατέχεται από το ελεύθερο χριστιανικό ήθος και δεν λαμβάνει σοβαρά τα προστάγματα του αυτοκράτορα, διέταξε, χωρίς δεύτερη σκέψη, να τον θανατώσουν με ξίφος. Ακούγοντας την καταδίκη του ο μάρτυρας ευχαρίστησε τον Ιησού Χριστό, που τον αξίωσε της τιμής του μαρτυρικού θανάτου. Κατευθυνόμενος προς τον τόπο του μαρτυρίου του, αφού προσευχήθηκε και δοξολόγησε τον Θεό, έσκυψε το κεφάλι του προς τον δήμιο του. Ύστερα από λίγο ευλαβείς άνδρες παρέλαβαν το σώμα του και το ενταφίασαν.

Η τιμή του Αγίου

Αυτό ήταν το μαρτύριο του Αγίου και ενδόξου μάρτυρος Ακάκιου. Θεωρούμε αναγκαίο να αναφέρουμε το πώς ο Ακάκιος έγινε άγιος στην συνείδηση του λαού της Κωνσταντινούπολης και της Εκκλησίας εν γένει. Τόσο στην Ανατολή όσο και στην Δύση ο μάρτυρας Ακάκιος υπήρξε ιδιαίτερα λαοφιλής. Στην Κωνσταντινούπολη είχαν ανεγερθεί δυο ναοί προς τιμήν του. Ο ένας εξ’ αυτών βρισκόταν στον τόπο του μαρτυρίου του, ο οποίος τοποθετείται στην νότια ακτή του Κερατίου κόλπου. Ο εκκλησιαστικός ιστορικός Σωκράτης αναφέρει ότι βρισκόταν στα χρόνια του αυτοκράτορα Αρκαδίου (395 – 408μ.Χ) ένα μεγάλο

οικοδόμημα στα περίχωρα του ναού, το οποίο όμως κατέρρευσε κατά τις αρχές του 5ου αιώνα, πιθανότατα από σεισμό. Ο άλλος ναός αναφέρεται συνήθως από τους βυζαντινούς συγγραφείς με τον χαρακτηρισμό «εν τω Επτασκάλω», το οποίο βρίσκεται στο σημερινό Κοντοσκάλιο επί του Μαρμαρά. Ο ναός αυτός, σύμφωνα με την παράδοση, είχε κτισθεί από τον Μέγα Κωνσταντίνο. Σύμφωνα με την αναφορά που κάνει το συναξάρι της Κωνσταντινούπολης, η σύναξη του Αγίου αρχικά γινόταν σε αυτόν τον ναό, ενώ φαίνεται ότι είχε ανακομισθεί εκεί και το λείψανο του, όπως μας αναφέρουν οι ιστορικοί της εποχής Σωκράτης και Σωζομενός. Σήμερα τα λείψανα του μάρτυρος φυλάσσονται στην πόλη Squillace της Καλαβρίας [9]. Η Ορθόδοξη Εκκλησία τιμά την μνήμη του στις 7 Μαΐου, ενώ η Δυτική Εκκλησία τον τιμά και ως προστάτη των αθλητών.

Συμπερασματικά αυτό το οποίο λαμβάνουμε ως διαχρονικό μήνυμα από το μαρτύριο του Αγίου Ακακίου είναι πως οι μεν Αύγουστοι καταλύθηκαν και οι θεοί της ειδωλολατρίας εξαφανίστηκαν, ενώ ο Χριστός, ο οποίος αγωνίστηκε έναντι αυτών χωρίς ξίφη και βία, μένει βασιλεύς αιώνιος διατηρώντας αθάνατη την μνήμη των Αγίων του.

Παραπομπές:

[1] Το Κοντάκιο αυτό το εξέδωσε ο Σπυρ. Λαυριώτης και ψάλετε σε ήχο β΄. Η πλήρης ακολουθία του Αγίου Μάρτυρος Ακακίου, την οποία συνέθεσε ο Θεοφάνης παραμένει ανέκδοτη. Αυτή την βρίσκουμε στο Παρισινό Κώδικα 13 (1566), και τους Λαυριωτικούς Δ 5, Δ 36,Γ 74, Γ 19, Ω 174. Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε Σωφρ. Ευστρατιάδου, Μητρ. Λεοντοπόλεως, *Αγιολόγιο της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, έκδ. Αποστολικής Διακονίας της Ελλάδος, ανατύπωση 1995, σσ. 20 – 21.

[2] Με το όνομα Ακάκιος η Εκκλησία γνώρισε πολλούς. Πρώτος άγιος με το όνομα αυτό υπήρξε ο Ακάκιος Επίσκοπος Μελιτηνής της Μ. Ασίας, ο οποίος διεκρίθη ως ομολογητής κατά τον διωγμό του Δεκίου το 250 μ.Χ. οπότε και μαρτύρησε. Η μνήμη εορτάζεται την 27η ή την 31 Μαρτίου. Επίσης, με το όνομα αυτό υπήρξαν ο Ακάκιος της Καισαρείας της Παλαιστίνης, ο Ακάκιος της Βέροιας της Συρίας. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. ΘΗΕ, τομ. 1, στηλ.: 1166 – 1170.

[3] Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Συμεών Λογοθέτου και Μεταφραστού, *Βίοι και Πολιτείαι Αγίων. ΜΗ' Ακακίου Καππαδόκου Μάρτυρος* PG, 115, 217 A – 240 B.

[4] Ο Μαξιμιανός Γάιος Βαλέριος (Παννονία 250 – Μασσαλία 310 μ.Χ.) υπήρξε Ρωμαίος αυτοκράτορας. Το 285 έλαβε το τίτλο του Καίσαρα από τον Διοκλητιανό, ο οποίος του ανέθεσε την διοίκηση της επαρχίας της Δύσης. Με την ίδρυση της Τετραρχίας, το 293 μ.Χ. εγκαταστάθηκε στο Μιλάνο. Το 305 παραιτήθηκε από το αξίωμά του. Ύστερα από μία αναρχική κατάσταση ξαναπήρε το θρόνο ένα χρόνο αργότερα και παρά τις υποσχέσεις για μια ήρεμη διακυβέρνηση ενεπλάκη σε μια σειρά περιπετειών και συνωμοσιών. Αρχικά υπήρξε σύμμαχος του Μ. Κωνσταντίνου, έπειτα όμως συνωμότησε εναντίον του.

[5] PG 115, 217 Α.

[6] Βλ. Ιω. Φειδά, *Εκκλησιαστική Ιστορία, τ. Α΄. Απ' αρχής μέχρι της Εικονομαχίας*, Αθήνα 2002.

[7] Για αναλυτική παρουσίαση των μεθόδων βασανισμού των μαρτύρων την περίοδο των διωγμών βλ. Αρχιμ. Ιερ. Ι. Κοτσώνη, *Το ενθουσιαστικόν στοιχείον εις την Εκκλησίαν των μαρτύρων*, Αθήναι 1952.

[8] Ο Σωφρόνιος Ευστρατιάδης αναφέρει ότι το όνομα Φλακκίνος και ως Φαλκινιανός . Βλ. Αγιολόγιο της Ορθοδόξου Εκκλησίας, σσ. 20 – 21.

[9] S. Saluville, εν DHCE, I, Paris 1912 σ. 237 – 240.